

PETRAQ KITA

BIBLIOTEKA
SHTETIT

814-32

K64

**VJESHTE
NE
BREGDET**

Tregime

81H-82

264

PETRAQ KITA

VJESHTË NË BREGDET

Tregime

1502

1448

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

VJESHTË NË BREGDET

Në bregdet frynin erërat e tetorit. Ato përziheshin me shkumëzimin e bardhë të valëve, rrotulloheshin e fërkoreshin mbi shkëmbinjtë e hirtë, të gërryer e të zbardhur nga uji i detit. Ishin erëra të buta, disi tropikale, aq sa të dukej e pabesueshme që ishte fund tetori.

Autobusi qëndroi pranë Ujit të Ftohtë. Ishte i verdhë dhe mbante targën e një qyteti juglindor. Në fillim zbriti një djalosh simpatik, jo shumë i gjatë, brun, që mbante veshur një pulovër të kuq akrelioni dhe një kapardinë ngjyrë kafe, të puthitur mirë pas trupit. Pastaj zbritën vajza e djem. Të gjithë filluan të kundronin peisazhin përreth. Tutje, në thellësi, dukej sikur qyteti ishte ngritur mbi brigjet e detit. Tarracat e ndërtesave të larta puthnin një copë qiell të kthjellët. Aty njeriu jetonte çaste që e lumturonin pa masë... Vajzat vrapuan tek Uji i Ftohtë, si pranë një katarakti, dhe me një thjeshtësi të natyrshme filluan të lagnin flokët e njëra-tjetrës. Të qeshurat e tyre i rrëmbente zhurmërima e dallgëve.

— Ej... Arsen! — thirri dikush.

Djaloshi me pulovër të kuq ktheu kokën. E thërriste një vajzë me gërsheta.

— Ç'është, Luiza?

— Dua të të them diçka.

— Çfarë? — pyeti ai duke u afruar.

— Një vjershë të re të Ilirit, — tha ajo, — po më parë dua të di a e njeh ti një vjazë me emrin Lola?

— Në gjimnaz është?

— Po. Iliri thotë se merr maturën këtë vit.

— Nuk e njoh.

— Nejtë, — tha vajza me gërsheta, — s'ka rëndësi. Dëshiron ta dëgjosh?

— Patjetër.

— «Buzë detit — Vlora. Buzë dashurisë sime — Lola». — Kjo është e tëra, — tha vajza me gërsheta.

— Qenka e bukur! — tha Arseni.

U dëgjuan të qeshura. Vargjet i kishin dëgjuar të gjithë.

Mesdita po thyhej. Grupi i vogël i njerëzve u largua nga Uji i Ftohtë. Tani ecnin nëpër një rrugë të asfaltuar, në krahun e majtë të së cilës shtriheshin plantacione të tëra me portokalle e limona. Poshtë, në drejtim të kundërt, ishte deti. Dukeshin si një grup alpinistësh. Duke parë fytyrat e tyre, nuk e kishin vështirë ta kuptojë se që të gjithë ishin nga një qytet i largët juglindor, ku mungonte deti. Vështrimin e tyre e kishin majft ekspresiv e të ndijshëm ndaj bukurive të natyrës. Ata e lanë rrugën e asfaltuar dhe zbritën poshtë një gurorjeje të vjetër. Kërkonin me sy qytezën e dikurshme aksioniste, sektorin e parë, bufenë e qytezës, ku mblidheshin pasdite e pinin arançata të ftohta.

Që të gjithë i kishin mbështjellë kujtimet. Mundoheshin të përfytyronin barakat e gjata prej pupuli-

ti, ato ndërtesa të thjeshta, që për jetën e aksionit janë nga më modestet e më të bukurat në botë. Sheshin e flamurit, ku rreshtoheshin brigadat. Sallën e madhe të mbledhjeve. Ndonjë sesion shkencor. Mbrëmjet e vallëzimit. Ja, para syve të tyre po ngrihej e gjallë, si dikur, qyteza e aksionit.

Vinin pas 5 vjetësh. Shumë gjëra kishin ndryshuar. Diçka nuk ishte më. Diçka e re kishte lindur. Sa ëndrra... Sa kujtime... Sa ditë dhe net të paharruara. Dikush fërshëllente nëpër buzë një tango bregdetare. Bregdeti ishte i qetë, nën krahët e vjeshtës. Një bregdet i bukur, mbi supet e të cilit ngriheshin e ravijëzoheshin portokallet, limonat e ullinjë. Ngriheshin e ravijëzoheshin tarracat e gjata, që shtyheshin drejt perëndimit e dukeshin sikur një pjesë të trupit e kishin futur thellë, në gjirin e kaltër të detit. Në hesh-tjen e bregdetit fshiheshin emocionet e tyre. Në bukurinë e bregdetit kishte diçka nga duart e tyre.

Pranë Arsenit ecte Erta, një vajzë shtatlartë, me fytyrë vezake, dy sy të mëdhenj ngjyrë gështenjë, të mbuluar nga qerpikë të gjatë e të hollë; dy buzë të njoma, të rrumbullakëta, ku spikaste një ngjyrë e trëndafiltë. Ishin të fejuar. Tek ecnin ashtu, pranë e pranë, dukeshin shumë të lumtur. Erta sa s'fluturonte nga një gëzim i ëmbël që ndiente në shpirt. Lumturia në jetë të jep nganjëherë naivitetin e një fëmije, sa dhe gjesteve më të thjeshta u jep kuptime të mëdha...

Mbeteshin gjurmë në rërë. Herë-herë deti i mbushte me ujë. Po ato prapë shtoheshin. Dallgët e detit goditnin mbi to si mbi ca daulle të vogla kujtimesh. Kishin kaluar pesë pranvera. Instinktivisht Arsenit iu kujtuan fjalët e shkruara në polifoto: KUJTIME AKSIONI — TAKIMI 16 TETOR 197... UJI I FTOH-TË-VLORË...

Pesë pranvera. Arseni mendonte se ndoshta s'do ta njihnte ndonjërin prej shokëve. Disa ishin martuar. Disa fejuar. Josifi kishte lënë mustaqe. Mira kishte ndërruar formën e flokëve. Nuriu, që atëherë mbahej si çuni më i urtë i aksionit, tani kishte marrë një pamje prej intelektualit, pak nursëz, fliste rrallë dhe, veç këtyre, mbante edhe syze, që në fillim Arsenit iu dukën si nga ato të laboratorit optik. Ja edhe Pavlina, ose Pupi. Kështu e thërrisnin shkurt. Me leshrat e verdha. Me sytë e zinj. Me atë fytyrë të mrekullueshme. Pupi ishte e bukur. Ajo kishte qenë vajza më e bukur e aksionit. Ishte një ëndërr e trazuar e dikurshme e tij.

TREGON ARSENI

Edhe atëherë ishte vjeshtë. Tamam si tani. Tetor. Ne erdhëm aksionistë nga një qytet i largët. Qyteza vezullonte nga dritat. Diku, në një sallë, bëhej mbrëmje vallëzimi. Po ne nuk na tërhiqnin tingujt në ato çaste. Mbetëm buzë detit. Nëpër këngën e valëve. Ato loznin deri pranë këmbëve tona. Vajzat qeshnin. Tregonin me gisht një ishull të vogël. Dukej sikur hëna çapitej buzë detit. Dikush tha diçka për vajzën e valëve. Për Seremben. Unë ktheva kokën. Ishte një vajzë me flokë të verdhë si ari. E bukur. Nata ishte e bardhë dhe unë pashë se si i rrezatonin sytë e zinj. Frynin erërat e detit. Ishin erëra të forta. Asaj i dallgëzoheshin leshrat. Dhe qeshte. Mbeti buzë detit. Në dorë mbante shallin e aksionit. Papritur ia rrëmbyen erërat. Në fillim shalli ra poshtë këmbëve të saj, pastaj e morën me vete valët...

— Ah... shalli! — psherëtiu ajo.

U step buzë detit, Bëri dy hapa instinktivisht. Nuk prita më. U futa në det. Pastaj u zhyta më tej. Po ndiqja shallin.

— Mos... mos... Kthehu!... Do të mbytesh... Kthehu!...

Ishte zëri i saj.

— Uaa... e morën me vete dallgët.... Kthehu... Kthehu!

Zëri i saj. Uji ishte i ftohtë. Akull. Dallgët më shtynin sa andej-këtej. Shalli endej mes dallgëve. Më dukej se deti tallej me mua. Dallgët me shtynin. Ato e kishin futur shallin në një valle të rrëmbyer. Kapriçioze. Po unë nuk jepesha. Kisha sedër djali...

— Kthehu... Kthehu...!

«E di që je i fortë o det — mendoja. — Po njeriu ka diçka më të fortë se ti. Më të fortë. Ka sedrën. Kup-ton? Sedrën». E arrita shallin. E, kur e futa në mes të gishtërinjve, m'u duk se s'kishte lumturi më të madhe. Sikur u ripërtërita në çast. M'u duk se edhe deti nuk zhurmonte aq shumë. Sikur u qetësua. Po kthehesha drejt bregut. Dola dhe i zgjata shallin asaj....

— Ju falemnderit shumë! Po ju nuk duhej ta kishit bërë këtë...

— Përse? — pyeta unë.

— Si përse!? Deti ka kaq shumë dallgë dhe unë u tremba.

— Nuk ishte ndonjë gjë e madhe, — thashë unë.

— Sidoqoftë, keni guxim të tepëruar.

— Arsen! — thashë emrin tim për t'u njohur me të.

Ajo qeshi.

— Unë quhem Pavlina, ose shkurt Pupi, — tha ajo. — Keni guxim të tepëruar, Arsen! — shtoi pastaj.

Për një çast heshtëm.

— Ah, — thirri ajo si të ishte kujtuar për diçka, — ama ç'flasim edhe ne! Po ju do të ftoheni... Jeni bërë qull.

Isha vërtet qull. Kokë e këmbë. Kisha harruar fare se dola nga deti. Trupin e kisha zjarr. Erërat e detit frynin.

— Ke të drejtë, — i thashë. — Po shkoj të ndërrohem. Mund të shihemi prapë në mbrëmjen e vallëzimit. Mirupafshim!

— Mirupafshim! — zëri i saj ishte i ngrohtë.

Shkova me një frymë në fjetore. Fshiva kokën mirë e mirë me peshqir; pastaj nxora nga valixhja plaçkat dhe u ndërrova në çast. Çudi si nuk ndieja të ftohtë. Maksimi më tha të mos shkoja në mbrëmje, se mund të ftohesha. Po mua nuk më rrihej.

Pupin e gjeta në mbrëmjen e vallëzimit. Sa hyra në sallë ajo më pa. Seç u tha ca vajzave që kishte pranë dhe ato po më shikonin me vëmendje. Se si më erdhi. M'u dyfishua zjarri që kisha në trup. E humba fare. Një djalë s'ka se si të bëjë midis shumë vështrimeve të vajzave. Ato s'po m'i ndanin sytë. Sikur unë të isha heroi i asaj mbrëmjeje. Po shpejt më nxori nga gjendja Pupi. Me ta marrë fuqinë vajzat, ajo erdhi drejt meje. Kishte nisur melodinë e një tangoje. Ajo më tha se i pëlqente më tepër valse. Vallëzonte shumë lehtë. Si flutur. Vura re se atë e vështroinin të gjithë. Asaj i ndrinin sytë. I dallgëzoheshin leshrat e verdha...

— Keni qenë herë tjetër në aksion? — më pyeti befas.

— Jo, — i thashë, — është hera e parë. Po ju?

— Kam qenë.

— Ku?

- Në Sarandë. Atëherë ishte qershor.
- Ishte bukur?
- Shumë. Vajtëm edhe në Butrint. Ç'gjë e mrekullueshme që ishte. Statujat... Teatri i lashtë antik.. Folëm për shumë gjëra. Vallëzuam disa herë. Kur mbaroi mbrëmja ishte vonë. Nata, e mbushur me erërat e detit, sundonte gjithkund. Në qiellin e thatë lëkundej hëna. Ramë të flinim po mua nuk më mbylleshin qepallat. Gjumi ishte larg. Shumë larg. E m'u kujtuan vajza e valëve. Shalli. Dallgët. Thirrjet e saj të trembura. Tangot. Valsi i lumturisë. Qeshja me vete. Ashtu përgjumësh. Deti zhurmonte. Nuk më linte të flija një varg i De Radës: Bie, po s'dua të fle...»

VAZHDON ARSENI

Po kalonin ditët. Një e nga një. Ne hapnim tarraca. Mbillnim fidane limonash. Ktheheshim nga puna dhe zhyteshim në det. Ditët e tetorit ishin plot diell. Vetëm mbrëmjeve fillonte e ftohej koha. Frynin erërat e detit. Me Pupin ishim në një brigadë. Punonim bashkë. Ajo ishte si gjithnjë, e qeshur, çapkëne. Fliste me të gjithë. Qeshte me të gjithë. Ishte vajza më e bukur dhe më gazmore e aksionit.

Ne djemtë flinim vonë. Mbrëmjeve tregonim anekdota të ndryshme. Po si për çudi, pas ca ditësh, në fjetoren tonë ra një heshtje e thellë. Binim të flinim dhe s'dëgjohej asgjë. Qetësi e çuditshme. Dukej sikur të gjithë, ashtu në heshtje, bluanin në vetvete fjalët që do t'i thoshin të nesërmen biondes. Po e nesërmja vinte dhe fjalët i merrte era. Nuk guxonte askush. Mbase ngaqë ajo ishte e bukur. Që ishte çap-

këne. Që fliste e qeshte me të gjithë. Të them të drejtën, unë nuk kisha dashuruar asnjë vajzë në jetën time. Po në njohjen me Pupin diçka po ndodhte tek unë. Po rritej një ndjenjë e panjohur. E pazbuluar. Një ndjenjë që më bënte si fëmijë. Përse vallë? Nuk ishte vështirë ta kuptoja. Unë e dashuroja Pupin...

Vendosa ta thyeja druajtjen time. Përfundimisht. Kjo ndodhi një pasdite, kur sapo ishim kthyer nga puna. Ishte ditë e bukur. Me diell. Erërat ishin të lehta. Bashkë me Maksimin po pinim nga një arançatë në bufenë e qytezës. Kur papritur erdhi ajo. Bleu një pakë biskota dhe doli. Dola dhe unë pas saj.

— Pupi!

Ajo qëndroi.

— Prit, dua të të them diçka.

Filluam të ecnim bashkë.

— E di, Pupi, unë...

— E di, Arsen, e di.

Unë u stepa. U turbullova. Ç'ishte kjo e papritur! Ajo e dinte. Po tani? Heshta fare pakuptuar.

— Pra, ti e di se...

— E di, Arsen. E kam kuptuar me kohë. Më vjen keq, por dua të të them se unë prej kohësh dashuroj një djalë. Këtë e dinë edhe familjet tona. Tani ai është ushtar.

— Si the, moj?

— Është ushtar.

— Dhe ti ke besim se ai do të të marrë?

— Ç'është kjo pyetje, Arsen?! Ne duhemi dhe unë i kam dhënë fjalën se do ta pres.

— E ke pasur në shkollë?

— Jo, ai nuk është nga qyteti.

— Mos është fshatar?!

— Po.